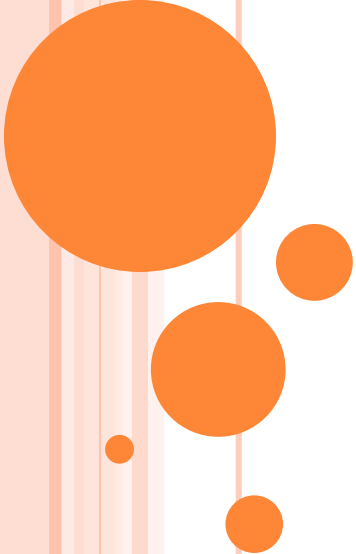

PRÁVO, PRÁVNE NORMY, MORÁLKA

Ubi societas, ibi ius

(Kde je spoločnosť, tam je aj právo)

JUSTÍCIA – RÍMSKA BOHYŇA SPRAVODLIVOSTI

- PR – meč /trestanie/
- LR – váhy
/spravodlivo vážila
vinu a nevinu/
- zaviazané oči
/objektivita/
- mešec s peniazmi
/nepodplatiteľnosť/

- JUDr. – iuris utriusque doctor /doktor obojakého práva – svetského i cirkevného/

PORIADOK

- spoločnosť – pravidlá /bez pravidiel, slušnosti, spravodlivosti nie je možné spolužitie/
- **zvyky a tradície** – usmerňovali spolužitie ľudí /spôsob organizácie rodinného života, výchova detí, obliekanie, pochovávanie, .../
- **vzory správania** - osvojili si ich členovia spoločnosti, snaha presne ich vyjadriť, usporiadať
- **spoločenské normy** – pravidlá ľudského konania – stanovujú, ako sa majú ľudia správať a aká sankcia ich postihne, keď sa tak správať nebudú

NORMY

1. **morálne** - spoločenské normy sústredené okolo hodnoty dobra

hodnotia správanie občanov a ľudské konanie

„dobrý; zlý; odsúdeniahodný“

ich účinnosť zabezpečuje najmä spoločenská mienka o správaní osoby

priestupky neriešia súdnou cestou, ale komunikáciou a etickou výchovou.

2. **náboženské** - spoločenské normy súvisiace s vierou v Boha a kladúce nám záväzky voči blíždym

- 3. **politické** - pravidlá správania určované politickými a spoločenskými organizáciami obsiahnuté v stanovách a uzneseniach ich dodržiavanie zabezpečuje politická organizácia sankciami sú pokarhanie, napomenutie, vylúčenie, pozbavenie funkcie...
- 4. **estetické** - spoločenské normy zoskupené okolo hodnoty krásna
- 5. **právne** - spoločenské normy vyjadrujúce a chrániace hodnoty, poriadok a spravodlivosť

PRÁVNE NORMY

- záväzné pre všetkých členov spoločnosti
- možno ich vynútiť orgánmi a inštitúciami, ktoré si ľudstvo postupne vytvorilo
- *sú záväzné pravidlá správania vystupujúce v podobe zákonov, nariadení, vyhlášok, či v iných formách prameňov práva*
- upravujú vzťahy medzi jednotlivými členmi spoločnosti, ale aj medzi nimi a štátom
- na ich dodržiavanie, prípadne vynucovanie má štát celý systém právnych inštitúcií (súdy, prokuratúra, advokácia, notárstvo a polícia)

MORÁLKA

- súhrn noriem, ktorými by sa ľudia vo svojom živote mali riadiť
- morálne normy – čestnosť, zodpovednosť, spravodlivosť, ohľaduplnosť, úcta
- učíme sa im v rodine, v škole, ...
- súhrn noriem, ktoré prikazujú alebo zakazujú určité správanie

PRÍKLAD

- **morálna norma:** Správanie policajta voči občanom je transparentné. Policajt prejavuje slušnosť, rešpekt, taktnosť a ohľaduplnosť voči všetkým osobám bez rozdielu. Nepoužíva násilie, donucovacie prostriedky používa iba za podmienok a spôsobom stanoveným zákonom.
- **právna norma:** Ak nenadobudne dedičstvo dedič zo závetu, nastupujú namiesto neho dedičia zo zákona. Ak sa nadobudne zo závetu len časť dedičstva, nadobúdajú zvyšujúcu časť dedičia zo zákona. § 461 ods. 2 Občianskeho zákonníka (40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov)
- **náboženská norma:** *Nepokradneš!*

Spoločenské normy sa navzájom prelínajú a rôznym spôsobom ovplyvňujú.

PRÁVO

- súvisí so vznikom štátov – 4000 r. p. n. l.

najstaršie zákonníky:

- **Chammurapiho zákonník** (1686 pnl) *Oko za oko, zub za zub*
- **Corpus iuris civilis** - Justiniánov kódex - texty rímskeho súkromného práva
- slovo právo – lat. nejasný pôvod /**ju** – zaväzovať, viazať alebo **jus** - justícia/

ZNAKY PRÁVA

1. **Monizmus** – 1 právny systém platný pre všetkých
2. **Štátne donútenie** – donucovacia moc štátu /porušovanie práva – sankcie/
3. **Štátom stanovená forma** – právo má podobu zákona, vyhlášky, ...

